

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001 został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego poz. 1651). Powyższy akt został zmieniony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego poz. 4305).

W związku z zarzutami formalnymi Komisji Europejskiej z dnia 9 czerwca 2021 r., zn. INFR(2021)2025, C(2021)2179, dotyczącymi obowiązku ustalenia precyzyjnych celów ochrony dla każdego obszaru Natura 2000, koniecznym stało się doprecyzowanie celów działań ochronnych wyznaczonych dla niniejszego obszaru. Zgodnie z ww. stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk (art. 2 ust. 2 dyrektywy siedliskowej) na poziomie krajowym, biogeograficznym lub europejskim. Zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Komisję Europejską aby spełnić tę funkcję, cele ochrony muszą być:

- 1) indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;
- 2) kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;
- 3) indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;
- 4) indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć; pożądaný stan musi być:
  - a) ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie);
  - b) realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach);

- c) kompleksowy (atributy i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwić opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy);
- d) precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony (odpowiedni poziom ambicji określający niezbędne środki ochrony);
- e) odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II występujących na tych obszarach;
- f) odzwierciedlać znaczenie obszaru dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typów siedlisk i gatunków.

W związku z powyższym, w oparciu o najnowsze dane wynikające z badań terenowych przeprowadzonych w latach 2019-2021 na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony w obszarze (opracowanie ekspertyz zostało zlecone w ramach realizacji projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 pn.: „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko), doprecyzowano zapisy celów działań ochronnych.

Podczas weryfikacji terenowej nie stwierdzono występowania siedlisk przyrodniczych błędnie uznanych w pierwotnym SDF za przedmioty ochrony: 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*), 7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*). W obszarze nie występuje również 1831 Elisma woda *Luronium natans*:

- siedlisko 4030 wprowadzono do pierwotnego SDF z arealem 0,23 % w stosunku do powierzchni obszaru, który następnie przeliczono na 10,95 ha. Nie jest znane źródło informacji o występowaniu siedliska 4030 w obszarze, jak również nie są znane rejony w obszarze, gdzie mogłoby to siedlisko potencjalnie występować. Raport z 2008 r. sporządzony w ramach prac Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych, podaje występowanie w województwie zachodniopomorskim dwóch podtypów suchych wrzosowisk: wrzosowisk janowcowych (4030-1), gdzie warstwę krzewinkową obok wrzosu tworzy janowiec ciemny (okolice Czaplinka) oraz wrzosowisk knotnikowych (4030-2) *Pohlio-Callunetum* (poligony między Drawskiem Pomorskim, a Kaliszem Pomorskim, między Szczecinkiem, a Bornym Sulinowem oraz w lasach białogardzkich i pod Cedynią). Wymieniane w raporcie rejony położone są poza granicami obszaru Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001, zatwierdzonego przez KE w 2011 r. Brak źródeł historycznych potwierdzających występowanie siedliska, jak również stwierdzenie braku jego obecności wynikające ze szczegółowych badań terenowych z 2019 r., prowadzi do wniosków, iż

- siedlisko to zostało błędnie wprowadzone do SDF obszaru Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001.
- siedlisko 7120 wprowadzono do pierwotnego SDF z arealem 1,13 % w stosunku do powierzchni obszaru, który następnie przeliczono na 53,78 ha. Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2013 r. w ramach sporządzania dokumentacji do Planu zadań ochronnych wskazano występowanie siedliska 7120 w Nadl. Bobolice Leśn. Zarzewie oddz. 404. Pozostałe stanowiska podane zostały na podstawie „Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego”, opracowanej w 2010 r. (dane zebrane z waloryzacji przyrodniczych gmin powstałych w latach 90-tych ub. wieku i lat 2000-tych, zweryfikowanych wybiórczo w terenie). Łączny zasób siedliska w obszarze oszacowano wówczas na 0,56 ha, jednakże wskazano, iż obecność siedliska w obszarze wymaga dalszych weryfikacji terenowych. W 2019 r. dokonano szczegółowego rozpoznania terenowego, jednakże nie odnaleziono w obszarze torfowisk wysokich zdegradowanych, lecz zdolnych do naturalnej i stymulowanej regeneracji. Natomiast w lokalizacji wskazanej w 2013 r. zinventaryzowano siedlisko 7140 (Nadl. Bobolice Leśn. Zarzewie wydz. 404 a ,f, i, l, o, p, s, t). Powyższe prowadzi do wniosku, iż siedlisko 7120 zostało wprowadzone błędnie do SDF (błąd naukowy w kwalifikacji siedliska)
  - siedlisko 7150 wprowadzono do pierwotnego SDF z arealem 1,36 % w stosunku do powierzchni obszaru, który następnie przeliczono na 64,73 ha. Nie jest znane źródło informacji o występowaniu siedliska 7150 w obszarze na tak dużej powierzchni. Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2013 r. w ramach sporządzania dokumentacji do Planu zadań ochronnych nie potwierdzono stanowisk siedliska w obszarze wskazanych w opracowaniu z 2010 r. pn. „Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego”. W ramach uzupełnienia stanu wiedzy przeprowadzonego w 2019 r. w wydz. 400b, gdzie ówczesnie podano występowanie siedliska 7150, zidentyfikowano siedlisko 7110, natomiast w wydz. 399a – płat siedliska zaklasyfikowano jako 7140. Uznano, iż siedlisko 7150 bywa mylone z elementami siedliska 7140 a samo siedlisko 7150 jest często efemeryczne. Stąd możliwe jest, iż w wydz. 400b oraz 399a 7150 było stwierdzone w przeszłości. Dlatego też w planie zadań ochronnych wskazano potrzebę przeprowadzenia szczegółowej inwentaryzacji pod kątem odnalezienia w obszarze płatów 7150. Podczas szczegółowego rozpoznania terenowego w 2019 r. nie odnaleziono w obszarze przygiełkowisk, czy też moczarów przygiełkowych. Przypuszcza się, iż we wcześniejszych opracowaniach do tego typu siedliska zostały zaliczone mszary minerogeniczne ze zbiorowiskami ze związku *Rhynchosporion* i *Caricion lasiocarpae*, tj. siedlisko 7140.
  - siedlisko 7230 wprowadzono do pierwotnego SDF z arealem 1,13 % w stosunku do powierzchni obszaru, który następnie przeliczono na 53,78 ha. Nie jest znane źródło informacji o występowaniu siedliska 7230 w obszarze. Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2013 r. w ramach sporządzania dokumentacji do Planu zadań ochronnych nie zlokalizowano stanowisk siedliska. Jedyńm znanym źródłem, które mogłaby sugerować występowanie siedliska w obszarze, to jest ogólna informacja o występowaniu tego siedliska w Waloryzacji gminy Bobolice z 2002 r., jednakże jego stanowiska wskazywano poza granicami obszaru. Podczas szczegółowych badań terenowych w 2019 r. siedlisko nie zostało stwierdzone w obszarze. Dlatego też należy

uznać, iż siedlisko 7230 zostało błędnie wprowadzone do SDF obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001 na podstawie prawdopodobnego jego występowania w tym rejonie.

- siedlisko 9160 wprowadzono do pierwotnego SDF z arealem 1,13 % w stosunku do powierzchni obszaru, który następnie przeliczono na 53,78 ha. W waloryzacjach przyrodniczych gmin Bobolice i Szczecinek podano jedynie ogólną informację o występowaniu grądów na terenie gmin, jednakże nie wskazano ich lokalizacji. Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2013 r. w ramach sporządzania dokumentacji do Planu zadań ochronnych nie odnaleziono żadnych płatów siedliska w obszarze. Podczas lustracji terenowej wydziałów leśnych 553a, 454n, 417Ad i 406c, wskazywanych w 2010 r. jako miejsce występowania grądów, po konsultacji z pracownikami Nadleśnictwa Bobolice, nie potwierdzono występowania płatów 9160 w tych lokalizacjach. W 2019 r. dokonano szczegółowego rozpoznania terenowego, które nie potwierdziło występowania siedliska w obszarze w ww. lokalizacjach, jak również nie odkryto innych miejsc, gdzie grądy mogłyby występować. Podobnie jak w przypadku wyżej opisanych typów siedlisk, siedlisko 9160 zostało błędnie wprowadzone do SDF obszaru.
- elisma wodna *Luronium natans* została wprowadzona do SDF z populacją oszacowaną na 10-50 osobników. W części opisowej podano informację o występowaniu gatunku w czterech jeziorach obszaru, jednakże nie wskazując dokładnych lokalizacji. Na podstawie przeglądu literatury prawdopodobnymi miejscami występowania tego gatunku są jeziora: Piekiełko Pierwsze, Pniewko (Rosola, Szare) i Chlewo. Nie ustalono czwartej lokalizacji. Należy podkreślić, że wszystkie wskazane stanowiska mogą mieć charakter historyczny (źródła pochodzą z lat 1959-1960). Nie odnaleziono informacji wskazujących na występowanie *Luronium natans* po 2000 roku w obszarze Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001. Gatunku tego nie odnaleziono również w roku 2013 w ramach prowadzonej inwentaryzacji terenowej na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych. Z uwagi na brak wiarygodnych danych z ostatniej dekady o rozmieszczeniu stanowisk elismy wodnej na terenie obszaru, przeprowadzono w 2019 r. szczegółową inwentaryzację, która nie wykazała obecności gatunku w obszarze (poszukiwania elismy prowadzono w 21 jeziorach).

W oparciu o powyższe dane, w dniu 12 sierpnia 2022 r. został zaktualizowany Standardowy Formularz Danych obejmujący m.in. usunięcie wyżej opisanych siedlisk przyrodniczych i gatunków z listy przedmiotów ochrony. Zmiana załączników nr 3 (zagrożenia) oraz nr 5 (działania ochronne) zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych z 2014 r. jest konsekwencją aktualizacji SDF. Szczegółowa inwentaryzacja przeprowadzona na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony w obszarze zaktualizowała i uszczegółowiła istniejące i potencjalne zagrożenia. Potrzeba nowych działań ochronnych wynikająca ze zaktualizowanych zagrożeń istniejących zostanie uwzględniona w następnym planie zadań ochronnych, który będzie obowiązywał w latach 2024-2034. Zaplanowanie tych działań w okresie 2022-2024 nie będzie możliwe ze względu na czas potrzebny na pozyskanie środków finansowych na ich realizację. W załączniku nr 5 (w niniejszym zarządzeniu przyjął nr 3) usunięto działania dotyczące siedlisk przyrodniczych i gatunku niewystępujących w obszarze, usunięto działania już zrealizowane (działania z zakresu

uzupełnienia stanu wiedzy), zweryfikowano obszary wdrażania działań, oraz przedstawiono działania w sposób bardziej czytelny.

W związku z regulacją art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu zadań ochronnych, o którym mowa w ust. 1, umożliwi zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu oraz zapewni możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), w postępowaniu którego przedmiotem jest sporządzenie projektu dokumentu.

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, obwieszczeniem z dnia 09 listopada 2021 r., znak: WOPN-ON.6320.6.2021.RCh podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001. Obowiązek w zakresie podania ww. informacji do publicznej wiadomości wykonano zgodnie z czynnościami określonymi w przepisie art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, poprzez umieszczenie obwieszczenia na:

- stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- w prasie o zasięgu regionalnym – Kurier Szczeciński z dnia 10 listopada 2021 r.

Po przygotowaniu projektu dokumentu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, obwieszczeniem z dnia 13 maja 2022 r., znak: WOPN.6320.9.2022.RCh, podał do publicznej wiadomości informację o sporządzeniu projektu zmiany planu oraz o możliwości składania do niego uwag i wniosków do dnia 13 czerwca 2022 r. Zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Treść obwieszczenia została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, w terminie od 13 maja 2022 r. do 01 lipca 2022 r.
- ogłoszenie w prasie o zasięgu regionalnym – Kurier Szczeciński z dnia 16 maja 2022 r.
- rozesłanie za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej e-PUAP do wszystkich urzędów gmin i starostw, a także pocztą tradycyjną lub/i elektroniczną innych do podmiotów związanych z przedmiotowym obszarem Natura 2000 z prośbą o ich wywieszenie na tablicy ogłoszeń w terminie trwania konsultacji społecznych.

W wyniku tego etapu procedury do tut. urzędu wpłynęły uwagi i wnioski ze strony Nadleśnictwa Bobolice. Uwagi rozpatrzono w sposób następujący:

Lp.	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1.	I01 Obce gatunki inwazyjne - nieświadome rozprzestrzenianie gatunków obcych w związku z gospodarką leśną – skoro jest to działanie nieświadome i jest poza wiedzą Nadleśnictwa, to Nadleśnictwo nie ma wpływu na powyższe. Przy wskazanych oddziałach w ostatnim czasie nie dokonywano remontu i budowy dróg co nie może mieć wpływu na rozprzestrzenianie się gatunków obcych w trakcie wykonywania powyższych prac.	Podczas badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektu POIiŚ: „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” wskaźniki dotyczące gatunków obcych w drzewostanie oraz inwazyjnych gatunków obcych w podszycie i runie w części płatów siedlisk 9110, 9130 i 9190 zostały ocenione na U1 (stan niezadowolający) lub U2 (stan zły). Fakt ten został udokumentowany w kartach obserwacji, zatem stanowi realne, istniejące zagrożenie. Z obserwacji wykonawcy badań terenowych i jego doświadczenia, wynika, iż powodem obecności gatunków obcych w drzewostanie, podszycie i runie są przede wszystkim dokonywane w przeszłości nasadzenia gatunków obcych oraz rozprzestrzenianie się gatunków drogami komunikacyjnymi (użytkowanie ich jest związane z gospodarką leśną). Obecna racjonalna gospodarka leśna uwzględnia występowanie siedlisk przyrodniczych, poprzez minimalizowanie negatywnych oddziaływań, jednakże nie eliminuje ich całkowicie.
2.	B02.01 Odnowienie lasu po wycince (nasadzenia) – odnowienia lasu wykonywane są zgodnie z zatwierdzonymi składami gatunkowymi oraz ilościami sadzonek na siedliskach przyrodniczych, pozytywnie zaopiniowanymi przez RDOŚ w Szczecinie podczas opracowywania PUL dla Nadleśnictwa Bobolice na lata 2019-2028.	Podczas badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektu POIiŚ: „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” wskaźniki dotyczące struktury pionowej i przestrzennej, składu drzewostanu oraz gatunków obcych w drzewostanie zostały ocenione na U1 (stan niezadowolający) lub U2 (stan zły). Fakt ten został udokumentowany w kartach obserwacji, zatem stanowi realne, istniejące zagrożenie. Z zamkniętego katalogu <i>Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA)</i> , spośród możliwych do zastosowania zagrożeń wybrano najbardziej adekwatny i powodujący negatywne zmiany siedlisk kod zagrożenia B02.01. Zidentyfikowane zagrożenie, nawet jeżeli dotyczy tylko części zasobu siedliska w obszarze (np. jednego czy kilku płatów spośród kilkunastu czy kilkudziesięciu), nadzorujący obszar Natura 2000 jest zobowiązany uwzględnić je w planie zarządzenia, jakim jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Pełniący nadzór nad obszarem nie sugeruje, iż Nadleśnictwo Bobolice nie prowadzi racjonalnej gospodarki leśnej. Zniekształcone drzewostany, obecność gatunków obcych w drzewostanie, czy też zachwiana struktura pionowa i przestrzenna fitocenoz, w większości przypadków są wynikiem gospodarowania w przeszłości, niezależnie od aktualnie prowadzonej gospodarki leśnej.
3.	B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew – Nadleśnictwo nie usuwa martwych i umierających drzew.	Podczas badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektu POIiŚ: „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku

		<p>Danych o Zasobach Przyrodniczych” wskaźniki dotyczące obecności martwego drewna w płatach siedlisk 9110, 9130 i 9190 zostały ocenione na U1 (stan niezadowolający) lub U2 (stan zły). Fakt ten został udokumentowany w kartach obserwacji, zatem stanowi realne, istniejące zagrożenie. Obowiązkiem sporządzającego plan zadań ochronnych jest wskazanie czynników odpowiedzialnych za ocenę U1 lub U2, zatem uwzględnienie w pzo zapisu dotyczącego występowania w obszarze zubożonych zasobów martwego drewna lub jego brak było konieczne, nawet jeżeli dotyczy tylko części zasobu siedliska w obszarze (np. jednego czy kilku płatów spośród kilkunastu czy kilkudziesięciu).</p> <p>Niedobór martwego w siedliskach leśnych wpisuje się w kod B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew, wyszczególnionym w zamkniętym katalogu <i>Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA)</i>. Jest to najbardziej adekwatny w tym przypadku kod zagrożenia.</p> <p>Pełniący nadzór nad obszarem nie sugeruje, iż Nadleśnictwo Bobolice nie prowadzi racjonalnej gospodarki leśnej. Niedobór martwego drewna jest stanem powszechnym, w większości przypadków jest zaszłością historyczną, niezależną od aktualnie prowadzonej gospodarki leśnej.</p>
4.	<p>B02.06 Przerzedzanie warstwy drzew – Nadleśnictwo kreuje prawidłową strukturę przestrzenną drzewostanów doprowadzając odpowiednią ilość światła w celu prawidłowego wzrostu młodego pokolenia, pozostawiane są kępy starodrzewu, a użytkowanie na wielu działkach powoduje zróżnicowanie struktury pionowej oraz wzmacnia odporność biologiczną na zagrożenia przyrody żywej i nieżywej.</p>	<p>Podczas badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektu POIiŚ: „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” wskaźniki dotyczące struktury pionowej i przestrzennej, składu drzewostanu oraz gatunków obcych w drzewostanie zostały ocenione na U1 (stan niezadowolający) lub U2 (stan zły). Fakt ten został udokumentowany w kartach obserwacji, zatem stanowi realne, istniejące zagrożenie. Z zamkniętego katalogu <i>Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA)</i>, spośród możliwych do zastosowania zagrożeń wybrano najbardziej adekwatny i powodujący negatywne zmiany siedlisk kod zagrożenia B02.06.</p> <p>Zidentyfikowane zagrożenie, nawet jeżeli dotyczy tylko części zasobu siedliska w obszarze (np. jednego czy kilku płatów spośród kilkunastu czy kilkudziesięciu), nadzorujący obszar Natura 2000 jest zobowiązany uwzględnić je w planie zarządzenia, jakim jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.</p> <p>Pełniący nadzór nad obszarem nie sugeruje, iż Nadleśnictwo Bobolice nie prowadzi racjonalnej gospodarki leśnej. Zniekształcone drzewostany, obecność gatunków obcych w drzewostanie, czy też zachwiana struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy, w większości przypadków są wynikiem gospodarowania w przeszłości, niezależnie od aktualnie prowadzonej gospodarki leśnej.</p>
5.	<p>B07 Inne rodzaje praktyk leśnych – stopy gałęzi i szlaki zrywkowe wykonywane są zgodnie z obowiązującymi w Lasach Państwowych</p>	<p>Podczas badań terenowych przeprowadzonych w ramach projektu POIiŚ: „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków</p>

	zarządzeniami, w pierwszej kolejności wykorzystywane są naturalne przeszedzenia, a w dalszej kolejności wyznacza się szlaki zrywkowe. Należy odmienić, iż wyznaczanie szlaków zrywkowych w bardzo dużym stopniu ogranicza niszczenie gatunków roślin znajdujących się w runie leśnym.	występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” wskaźniki dotyczące zniekształceń, w tym zniszczenia runa i gleby w niektórych płatach siedlisk 9110, 9130, 9190 zostały ocenione na U1 (stan niezadawalający) lub U2 (stan zły). Fakt ten został udokumentowany w kartach obserwacji, zatem stanowi realne, istniejące zagrożenie. Z zamkniętego katalogu <i>Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA)</i> , spośród możliwych do zastosowania zagrożeń wybrano najbardziej adekwatny i powodujący negatywne zmiany siedlisk kod zagrożenia B07. Zidentyfikowane zagrożenie, nawet jeżeli dotyczy tylko części zasobu siedliska w obszarze (np. jednego czy kilku płatów spośród kilkunastu czy kilkudziesięciu), nadzorujący obszar Natura 2000 jest zobowiązany uwzględnić je w planie zarządzenia, jakim jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Pełniący nadzór nad obszarem nie sugeruje, iż Nadleśnictwo Bobolice nie prowadzi racjonalnej gospodarki leśnej. Racjonalna gospodarka leśna uwzględnia występowanie siedlisk przyrodniczych, poprzez minimalizowanie negatywnych oddziaływań, jednakże nie eliminuje ich całkowicie.
6.	Należy zmienić brzmienie celów ochrony, wskazanych w załączniku 4, dla siedlisk przyrodniczych 9110 i 9130: „Drzewostany te tworzą buczyny z domieszką Db, So i in., zgodnie z przyjętym składem gatunkowym, który został pozytywnie zaopiniowany przez RDOŚ w Szczecinie podczas opracowywania PUL dla Nadleśnictwa na lata 2019-2028.”	Cele działań ochronnych są obligatoryjnie sporządzane w oparciu o przewodniki metodyczne GIOŚ, które zostały opracowane na potrzeby monitoringu przyrodniczego do oceny stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków. Osiągnięcie oceny FV wskaźnika skład drzewostanu dopuszcza występowanie domieszek Db, So i in. Plan zadań ochronnych stanowiący akt prawa miejscowego nie może cytować zapisów z dokumentów niestanowiących aktów prawnych.

W ramach autokorekty, w zmienianym zał. 4 uszczegółowiono parametr siedliska dla gatunków, tj. kumaka nizinnego *Bombina bombina* oraz zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis*. Dodatkowo w przypadku kumaka nizinnego dokonano zmiany w zapisie parametru populacja polegającej na usunięciu „utrzymania stanu populacji gatunku w obszarze na poziomie min. 8 odzywających się samców” i jednocześnie dodaniu „utrzymania gatunku w obszarze na przynajmniej 4 stanowiskach”. W pierwotnym SDF liczebność populacji gatunku oszacowano na 200-300 osobników w oparciu o Waloryzację przyrodniczą gminy Bobolice opracowaną 2003 r. Obecność tego gatunku stwierdzono wówczas w rozlewiskach wodnych na SE, SW od Drzewian. W opracowaniu nie przedstawiono metodyki prowadzonych badań, jak również nie określono, czy podany przedział liczebności oznacza liczbę usłyszanych samców, czy szacowana liczebność całej populacji, bowiem w 2003 r. nie istniała jeszcze instrukcja wypełniania SDF. W 2013 r. przystąpiono do sporządzenia dokumentacji do Planu zadań ochronnych. Ze względu na późny termin przystąpienia do badań, nie można było określić stanu populacji na stanowiskach, dlatego przyjęto liczebność określoną w pierwotnym SDF. Z powodu braku możliwości określenia aktualnej liczebności populacji, przedmiot ochrony został wskazany do dalszej weryfikacji terenowej, zgodnie z zaleceniami metodyki GIOŚ. W latach 2020-2021 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie realizując zapisy planu

zadań ochronnych z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy gatunku w obszarze, zlecił wykonanie szczegółowych ekspertyz. Badaniami objęto wszystkie grunty na terenie obszaru oraz zbiorniki wodne w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Na etapie prac studyjnych wytypowano wszystkie potencjalne stanowiska kumaka oraz jedyne znane dotychczas stanowisko. Łącznie wyznaczono 78 lokalizacji. Podczas pierwszej kontroli zweryfikowano wyznaczone wcześniej stanowiska potencjalne i odrzucono zbiorniki nieodpowiadające wymogom gatunku. Kumaka nizinnego stwierdzono na 4 stanowiskach, co stanowiło 5,1% wszystkich wytypowanych zbiorników podczas prac studyjnych. Kumaka na stanowisku odkrytym w 2003 r. nie stwierdzono, chociaż stan siedliska oceniono wysoko (FV) i, co należy podkreślić, stanowisko to, wraz z licznymi zbiornikami satelickimi, tworzy doskonałe warunki dla tego gatunku. Aktualnie jednak nie odnotowano istotnych negatywnych zmian w tym miejscu. Jest więc mało prawdopodobne, by tak liczna populacja wyginęła. Bardziej prawdopodobne jest, że przeszacowano jej liczebność. Na badanym obszarze obserwowano w roku 2020 wysokie deficyty wody, co skutkowało zanikiem wielu drobnych zbiorników, będących potencjalnymi siedliskami kumaka nizinnego. Dzięki wyjątkowo śnieżnej zimie, jak na ostatnie lata, stan wód wiosną 2021 był dobry – odtworzeniu uległo większość drobnych zbiorników. Jednak kolejna susza od czerwca 2021 spowodowała ponowne ich wyschnięcie. Zgodnie z podręcznikiem Monitoring gatunków zwierząt GIOŚ, wskaźnik stanu populacji ocenia się na poziomie regionu biogeograficznego, w oparciu o zmiany w stanie zbiorników, będących miejscem rozrodu kumaka nizinnego, w stosunku do wszystkich badanych zbiorników. Dlatego też należy mieć na uwadze, iż populacja kumaka w poszczególnych latach może się znacząco różnić w zależności od dostępności siedlisk.

Mając na uwadze powyższe cele odniesiono do konieczności utrzymania minimum czterech zasiedlonych zbiorników (stanowisk).

Projekt zmiany zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r., poz. 135 z późn. zm.), z Wojewodą Zachodniopomorskim, pismem nr P-1.0522.11.2022.KD z dnia 15 września 2022 r.

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Szczecinie**
Aleksandra Stodulna

